

TERVEYDEN JA
HYVINVOINNIN LAITOS

RASKAUDENAIKAINEN VANHEMMAN JA SYNTYVÄN LAPSEN VUOROVAIKUTUSTA TUKEVA HAASTATTELU

Muokattu The European Early Promotion -projektin, Lasten psyykkisten häiriöiden ehkäisy lastenneuvolassa / Varhaisen vuorovaikutuksen tukeminen - haastattelulomakkeesta

Arja Hastrup, erikoissuunnittelija, TtM, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos
Kaija Puura, apulaisylilääkäri, dosentti, LT, Tampereen yliopistollinen sairaala

TERVEHTIMINEN, ESITTÄYTYMINEN JA SUHTEEN SOLMIMINEN

Alkujuttelu, jonka tavoitteena on keskustelun kautta edistää molemminpuolista tutustumista ja rentoutumista.

KESKUSTELUN / HAASTATTELUN TARKOITUS

Haastattelun tarkoituksena on puhua asioista, jotka liittyvät tulevan lapsen syntymään ja hoitoon, perheen tilanteeseen ja vanhempien ajatuksiin, tunteisiin ja huolen aiheisiin. Tavoitteena on myös ennalta miettiä mahdollista tuen tarvetta ja mitä se voisi olla.

Joudut hieman muotoilemaan joitakin kysymyksiä sen mukaan, onko äiti parisuhteessa vauvan isän kanssa, onko hän parisuhteessa ollenkaan ja tapaako molemmat vanhemmat vai äidin yksinään. Yksinkertaisuuden vuoksi käytämme tässä haastattelulomakkeessa nimitystä vanhemmat lapsesta huolehtivista aikuisista puhuessamme.

SELVITÄ

- Onko raskaus ensimmäinen
- Onko raskaus toivottu vai liittyykö siihen jotain kielteistä. Voit kysyä vanhemmalta/vanhemmilta esimerkiksi: **Mitä ajattelit tästä raskaudesta?**
- Onko äiti parisuhteessa syntyvän lapsen isän kanssa
- Aikaisemmat raskauden/raskauksien alkuun ja kulkuun liittyneet vaikeudet esim. hankala raskaus, keskenmeno, vaikea synnytys, kuolleena syntynyt lapsi, vammautuneen tai sairaan lapsen syntymä.
- Perheeseen liittyvät seikat: nykyperheen koko, jäsenet, ym.

I. NAISEN NYKYRASKAUTEEN LIITTYVÄT TUNTEET

1. Millainen raskautesi on ollut tähän asti? Kertoisitko siitä enemmän?

Tarkoituksena on päästä käsittelemään vanhemman/vanhempien kanssa yleisimpiä raskaana olevien naisten esittämiä ongelmia.

- Synnytykseen ja synnytystoimenpiteisiin liittyvät pelot.
- Mahdollisten aiempien raskauskokemusten vaikutus tähän raskauteen
- Perheenjäsenten väliset ristiriidat.
- Perheen taloudelliset ja sosiaaliset vaikeudet.

2. Miltä sinusta tuntui, kun sait kuulla olevasi raskaana?

Mikäli myönteisiä tunteita, vahvista niitä.

Mikäli kielteisiä tunteita, rohkaise vanhempaa/vanhempia puhumaan tunteistaan kanssasi.

Jos kielteisiä tunteita, tarkenna onko vanhemmalla/vanhemmilla:

	Kyllä	ei
Pelkoja		
Välinpitämättömyyttä		
Äiti suhtautuu raskauteensa kielteisesti		
Isä suhtautuu raskauteen kielteisesti		

Jos pelkoja, mihin liittyen:	Kyllä	Ei
Synnytys		
Lapsen terveys		
Lapsen kehitys		
Oman elämän muutos		
Perheen elämän muutos		
Muu pelko (mikä)		

3. Kun sait tietää olevasi raskaana, kenelle kerroit siitä ensimmäiseksi? Kuinka hän siihen suhtautui?

	Myönteinen reaktio	Kielteinen reaktio
Lapsen isä		
Äidin äiti		
Äidin isä		
Isän äiti		
Isän isä		
Sisar/Veli		
Lapset		

Joku muu		

4. Entä vauvan isä (jos ei ole se, jolle äiti ensin kertoi)? Kuinka hän suhtautui asiaan?

Myönteinen reaktio   Kielteinen reaktio

5. Miten muut perheesi jäsenet suhtautuivat raskauteesi kun saivat kuulla siitä?

	Myönteinen reaktio	Kielteinen reaktio
Puoliso		
Lapset		
Äidin äiti		
Äidin isä		
Isän äiti		
Isän isä		
Sisar/Veli		
Joku muu		

II. PERHEEN TUKI

**6. Minkälaista tukea toivoisit saavasi synnytyksen jälkeen?
Millaista tukea luulet saavasi?**

Myönteiset odotukset   Kielteiset odotukset

III. ENNAKOIDUT MUUTOKSET PERHE-ELÄMÄSSÄ

7. Miten luulet syntyvän lapsen vaikuttavan perheessäsi?

	Myönteinen reaktio	Kielteinen reaktio
Perheenne elämään?		
Muihin perheenjäseniin?		
Perheenjäsenten välisiin suhteisiin?		
Sinun suhteeseesi lapsen isään?		

8. Miten ajattelet selviytyväsi muutosten kanssa? (Jos äiti / isä ei ole jo kertonut)

Huolestunut selviytymisestään   Ei ole huolissaan

9. Toiset äidit masentuvat synnytyksen jälkeen. Oletko huolissasi siitä, miltä sinusta mahtaa tuntua?

Huolestunut

Ei ole huolissaan

Jos äidillä ei ole ketään, jolta hän voisi saada tukea, auta äitiä/vanhempia miettimään mahdollisia tapoja saada riittävä sosiaalista ja psykologista tukea. Ilmaise oma halusi keskustella äidin/vanhempien kanssa uudelleen ja tarjoa tukeasi.

IV. RASKAANA OLEVAN NAISEN MINÄKUVA

10. Mitä muutoksia olet havainnut itsessäsi raskaaksi tultuasi? Miltä muutokset ovat sinusta tuntuneet? Oletko ollut niistä huolissasi? Oletko puhunut niistä kenenkään kanssa?

Muutokset voivat koskea:

Ruumiinkuvaa (painonlisäys, vartalon muotojen muutokset)

Syömistottumuksia (aamupahoinvointi, oksentelu, ruokahalun kasvu tai väheneminen)

Seksuaalisia tuntemuksia (vähentynyt kiinnostus tai yhdyntäpelko)

Nukkumistottumuksia (lisääntynyt unen tarve tai unettomuus)

Tehokkuutta (vähentynyt työ- tai ajattelukyky)

Mielialaa tai temperamenttia

11. Miltä sinusta muuten tuntuu? Mitä nyt ajattelet itsestäsi?

Tunne hyvinvoinnista

Voi huonosti tai tunteet epämääräisiä

V. ISÄN MINÄKUVA

12. Mitä muutoksia olet havainnut itsessäsi puolisoasi tultua raskaaksi? Miltä muutokset ovat sinusta tuntuneet? Oletko ollut niistä huolissasi? Oletko puhunut niistä kenenkään kanssa?

Muutokset voivat koskea:

Ruumiinkuvaa (painonlisäys, vartalon muotojen muutokset)

Syömistottumuksia (aamupahoinvointi, oksentelu, ruokahalun kasvu tai väheneminen)

Seksuaalisia tuntemuksia (vähentynyt kiinnostus tai yhdyntäpelko)

Nukkumistottumuksia (lisääntynyt unen tarve tai unettomuus)

Tehokkuutta (vähentynyt työ- tai ajattelukyky)

Mielialaa tai temperamenttia

13. Miltä sinusta muuten tuntuu? Mitä nyt ajattelet itsestäsi?

VI. VANHEMPIEN ODOTUKSET JA NÄKEMYS SYNTYMÄTTÖMÄSTÄ LAPSESTAAN

14. Millainen vauvasi/vauvanne on tällä hetkellä?

Myönteinen käsitys

Kielteinen käsitys

Tarkoituksena on rohkaista vanhempia luomaan suhdetta syntyvään lapseen henkilönä jo raskauden aikana. Huomiota tulisi kiinnittää erityisesti vanhempiin, joilla on suuria vaikeuksia kuvitella, millainen heidän vauvansa on nyt tai tulevaisuudessa. Ole valmis kohtaamaan vanhempien kielteiset tunteet arvostelematta ja tuomitsematta. Ota ainoastaan tunteet vastaan.

Jos sinusta tuntuu, ettei ammattitaitosi riitä auttamaan vanhempia, järjestä heille tapaaminen mielenterveyden ammattilaisen kanssa (psykologin tai psykiatrin). Rohkaise heitä joka tapauksessa ajattelemaan tulevaa lastaan.

15. Minkälainen lapsesi/lapsenne tulee olemaan?

	Myönteiset odotukset	Kielteiset odotukset
Äiti		
Isä/puoliso		

Jos lapsen isä ei ole äidin nykyinen puoliso, voit kysyä myös

16. Entä vauvan isä, mitä hän toivoo? Minkälainen hän haluaisi lapsen olevan?

	Myönteiset odotukset	Kielteiset odotukset
Isä		

17. Onko vauvaan liittyen jotakin (muuta) mikä huolestuttaa sinua/teitä?

Kyllä   Ei

Mikä _____

18. Mitä odotuksia muilla perheesi jäsenillä on?

_____

VII. SYNNYTYKSEEN LIITTYVÄT ODOTUKSET

19. Miltä tuleva synnytys sinusta/ teistä tuntuu?

	Myönteiset odotukset	Kielteiset odotukset
Äiti		
Isä/puoliso		

20. Mitä muut perheesi jäsenet tai ystäväsi ovat sanoneet synnytyksestä?

	Myönteisiä asioita	Kielteisiä asioita
Puoliso		
Lapsen isä		
Äidin äiti		
Äidin isä		
Isän äiti		
Isän isä		
Sisar/Veli		
Lapset		
Ystävät		

21. Millaista tukea toivoisit synnytykseen? Millaista tukea sinä voit saada?

Myönteiset odotukset   Kielteiset odotukset

Rohkaise äitiä/vanhempia puhumaan tunteistaan sille ihmiselle, joka voi tukea häntä/heitä.

VIII VAUVAN SYÖTTÄMISEEN LIITTYVÄT ODOTUKSET

22. Kuinka olet ajatellut syöttää vauvaa? Miltä imettäminen sinusta tuntuisi?

Rintaruokinta   Myönteiset tunteet   Kielteiset tunteet
Pulloruokinta

23. Isälle/puolisolle: Kuinka olet ajatellut, että vauvaa syötetään? Mitä ajattelet imettämisestä?

Rintaruokinta   Myönteiset tunteet   Kielteiset tunteet

Pulloruokinta

Tästä asiasta kannattaa keskustella enemmän vanhempien kanssa, joilla on hyvin voimakkaat kielteiset odotukset/käsitykset rintaruokinnasta. Yritä selvittää miksi vanhemmat kokevat imetyksen kielteiseksi. Jos imettäminen kuitenkin tuntuu vanhemmista mahdottomalta tue heitä muulla tavoin osoittamaan läheisyyttä ja hellyyttä vauvalle ruokinnan yhteydessä.

IX VANHEMPIEN KESKINÄINEN SUHDE

24. Lapsen syntymä muuttaa usein parisuhdetta ja saattaa vähentää puolisoiden keskinäisiä hellyydenosoituksia. Miten ajattelette teidän kohdallanne käyvän?

Vanhempien keskinäisen kiintymyksen säilyttämiseksi on hyvä puhua siitä miten he voivat arkipäivässä osoittaa toisilleen hellyyttä, jotta heidän parisuhteensa säilyisi mahdollisimman hyvänä.

X PERHEEN TALOUS JA YMPÄRISTÖ

24. Lapsen saamisella voi olla vaikutusta myös perheen talouteen. Oletko/oletteko huolissasi siitä, miten tulette selviämään taloudellisesti?

Kyllä (nimeä miksi)   Ei huolia

25. Entä asumiseen liittyen? Onko teillä asuntohuolia?

Kyllä (nimeä miksi)   Ei huolia

XI ELÄMÄNTAPAHTUMAT

26. Onko elämässänne tapahtunut sellaisia asioita, jotka voisivat vaikuttaa sinuun tai vauvaan?

Kyllä (nimeä mitä)   Ei

XII. LOPETUS

27. Onko vielä jotain, mitä haluaisit mainita?

Kyllä (nimeä mitä)   Ei huolia

On tärkeää lopettaa haastattelu myönteisellä ja lämpimällä tavalla, jossa esiin tulleet vaikeudet, huolet, mutta myös tuki ja mahdolliset ratkaisut tunnustetaan. Lyhyt yhteenveto on hyödyllinen. Yhteenveton voi lopettaa johonkin aidosti vanhempien voimavaroja lisäävään kommenttiin. Lopuksi ilmaise valmiutesi jutella vanhempien kanssa uudelleen niistä asioista, joita käytiin läpi ja mieti yhdessä vanhempien kanssa seuraavan keskustelun ajankohtaa.